NÁŠ SVET NA KOLESÁCH

40 rokov Strednej odbornej školy dopravnej v Prešove

(1984 – 2024)

SOŠ DOPRAVNÁ
PREŠOV

Náš svet na kolesách

40 rokov Strednej odbornej školy dopravnej v Prešove (1984 – 2024)

Poďakovanie patrí všetkým, ktorí podporili vydanie tejto knihy:

Prešovský samosprávny kraj

Motor-Car Prešov, s. r. o.
Doprava a mechanizácia, a. s., Prešov
AMM PREŠOV, s. r. o.
BUILT, spol. s r. o.
PO CAR, s. r. o.
ALZ, s. r. o.
PGT, s. r. o.
Spedox, s. r. o.
PK Auto, spol. s r. o.
HOLTRANS, s. r. o.
Rodičovské združenie pri SOŠ dopravnej v Prešove
Premy, s. r. o.
Unizdrav

Anna Švorcová
Náš svet na kolesách. 40 rokov Strednej odbornej školy dopravnej v Prešove. 1984 – 2024

Návrh obálky MH creative – Ing. Michal Harvanek

Pre **Strednú odbornú školu dopravnú v Prešove**
vydalo vydavateľstvo UNIVERSUM-EU, s. r. o., Javorinská 26, 080 01 Prešov
(www.universum-eu.sk)

© Text Anna Švorcová
© UNIVERSUM-EU, s. r. o., Javorinská 26, 080 01 Prešov
(www.universum-eu.sk)

Prešov 2024

ISBN 978-80-89946-34-1

SOŠ DOPRAVNÁ
PREŠOV

VÝCHODOSLOVENSKÝ KRAJSKÝ NÁRODNÝ VÝBOR V KOŠICIACH
odbor dopravy

Číslo: OD - 899/1984 Košice, 30. 8. 1984

ZRIAĎOVACIA LISTINA

stredného odborného učilišťa

1. Podľa § 10 ods. 1 písmeno b, zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl, § 11 ods. 1 a zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR o štátnej správe v školstve a zákon o školských zariadeniach, ako aj na základe uznesenia pléna Východoslovenského KNV číslo 201/84 zo dňa 19. 6. 1984 zriaďujeme

Stredné odborné učilište dopravné v Prešove

s účinnosťou od 1. septembra 1984.

2. Stredné odborné učilište dopravné je komplexným výchovným zariadením pre žiakov podnikov:

ČSAO n. p. Košice

ČSAD n. p. Košice

Cestné stavby n. p. Košice

Dopravné podniky miest Košice a Prešov

Cestné údržbové organizácie vo Vs. kraji (OSC, SMK, OÚMK)

3. Stredné odborné učilište dopravné je organizačnou jednotkou n. p. ČSAO Košice a riadi sa jeho vnútroorganizačnými predpismi s výnimkou zostavy hospodárskeho plánu, ktorý sa za SOU zostavuje a sleduje i samostatne.

Historicky prvá Zriaďovacia listina Stredného odborného učilišťa dopravného v Prešove z 30. 8. 1984, ktorou Východoslovenský krajský národný výbor v Košiciach zriaďoval učilište od 1. septembra 1984. SOU dopravné bolo definované ako komplexné výchovné zariadenie pre žiakov piatich podnikov, ale ako organizačná jednotka spadalo pod ČSAO, n. p., Košice a riadilo sa jeho predpismi. Rada KNV v Zriaďovacej listine poverila od 7. 8. 1984 vedením školy JUDr. Milana Šušora. Právo menovať a odvolávať riaditeľov SOU mala rada Vsl. KNV, zástupcov riaditeľa pre praktické vyučovanie a výchovu mimo vyučovania menoval riaditeľ podniku po súhlase zriaďovateľa. Zástupcov pre teoretické vyučovanie a učiteľov ustanovoval Vsl. KNV, odbor školstva.
Škole umožnila otvoriť sedem učebných odborov a jeden študijný. Financovanie školy prevzali ČSAO, n. p., Košice.

(Archív SOŠD v Prešove)

OBSAH

Príhovor riaditeľa Strednej odbornej školy dopravnej v Prešove *(Mgr. Tomáš Kirňak)* ... 6

Pozdrav predsedu Prešovského samosprávneho kraja *(PaedDr. Milan Majerský, PhD.)* .. 7

Pozdrav vedúceho odboru školstva PSK *(PaedDr. Ján Furman)* 8

Slovo na úvod *(PhDr. Anna Švorcová)* 9

Atény nad Torysou a učňovské školy ako ich integrálna súčasť 10

Na ceste k vzniku Strednej odbornej školy dopravnej v Prešove 14

SOU dopravné a jeho začiatky (školský rok 1984/1985) 20

Nové začiatky. Po novembrovej revolúcii 1989 42

Dvadsať rokov existencie školy 59

Stredné odborné učilište dopravné sa mení na Strednú odbornú školu dopravnú 65

30. výročie založenia školy 69

S novým riaditeľom 86

Súčasnosť vo faktoch a číslach *(Ing. Magdaléna Sarnovská)* 104

Prílohy 120

Vážení kolegovia, milí priatelia,

rok 1984 bol prelomovým rokom, kedy začalo písať svoju históriu Stredné odborné učilište dopravné v historickej budove na Konštantínovej ulici v Prešove. Som hrdý na to, že vždy sme boli a stále sme jednou z mála škôl v Prešovskom samosprávnom kraji, ktorá sa nikdy nespreneverila svojmu poslaniu vychovávať nových odborníkov zameraných výlučne na dopravu a autoopravárenstvo.

Ani sme sa nenazdali a je to presne 40 rokov, čo sme odštartovali tento neľahký proces a vychovali erudovaných odborných zamestnancov mnohých automobilových firiem v Prešove, jeho širšom okolí i v zahraničí.

Počas týchto rokov na našej škole pôsobilo vyše 400 zamestnancov, ktorí svojou „troškou" prispeli k jej napredovaniu a podpísali sa svojimi osobnosťami na jej raste. Za všetku tú snahu, odhodlanie a oduševnenú prácu im patrí veľká vďaka.

Škola by nebola školou bez našich študentov. Cez jej brány ich prešli tisíce. Vstupovali nesmelo, odchádzali sebavedomo ako dobre pripravení profesionáli. Verím, že aj v ďalšom živote uplatnili to, čo sme im s láskou vštepovali.

Dôkazom toho je pozitívna spätná väzba z pracovného trhu.

Rovnako ďakujem všetkým rodičom, ktorí nás počas týchto 40 rokov vždy podporovali a svojím úsilím prispeli k tomu, že škola je stále viac a viac atraktívnou a nimi vyhľadávanou.

Počas týchto rokov sa menil nielen názov školy, ale v roku 2021 aj jej sídlo. To však nič nezmenilo na tom, že škola neustále pracuje na svojej modernizácii, chce držať krok s dnešným rýchlo napredujúcim automobilovým svetom. K tomuto cieľu smerujeme aj v úzkej spolupráci s našimi zamestnávateľmi, ktorí sa spolupodieľajú na výchove a vzdelávaní študentov v rámci odbornej praxe uskutočňovanej v reálnom pracovnom prostredí, za čo im patrí jedno veľké ďakujem.

V neposlednom rade je pre školu neodmysliteľným pilierom PSK ako zriaďovateľ, ktorý nás neustále podporuje a prispieva tak k jej inovovaniu a napredovaniu.

SOŠ dopravnej želám do ďalších rokov množstvo šikovných študentov, tvorivých učiteľov a majstrov odbornej výchovy, podporu širokej verejnosti a hlavne príjemné pracovné prostredie, v ktorom sa budú všetci jej zamestnanci a študenti cítiť ako doma s vedomím, že to má zmysel.

Mgr. Tomáš Kirňak
riaditeľ SOŠ dopravnej

Ctení učitelia a zamestnanci školy, jej partneri i nadšenci, milí dopraváci,

vraví sa, že vek je len číslo, strohý údaj. Pre niekoho nič neznamená, niekto sa k nemu nerád priznáva, iný by naň najradšej zabudol. Pravdou však je, že je to jedna veľká kronika všetkého, čím si jeho nositeľ prešiel, čo videl, počul a zažil, čo sa mu počas tých rokov podarilo zrealizovať alebo naopak ostalo iba víziou a snom.

Vaša a naša Stredná odborná škola dopravná v Prešove sa tento rok hrdí už štyridsiatkou a nielen jubiluje, ale aj bilancuje a plánuje. Spomína na každý jeden z tých rokov, ktoré má za sebou a ktoré ju posúvali vpred za jej cieľmi a pomohli jej stať sa úspešnou a vyhľadávanou strednou odbornou školou v Prešovskom kraji. A dnes takou rozhodne je. Robí nám skvelé meno a česť v našich regiónoch aj ďaleko za ich hranicami. Reprezentuje nás, ale v neposlednom rade a najmä vychováva kvalitných mladých ľudí pripravených pokoriť svet dopravy. Mládež, ktorá je sebavedomá, samostatná, odvážna a remeselne zručná.

Ďakujeme za všetko, čo vaša škola od svojho založenia v roku 1984 dokázala a za to, že sa etablovala medzi významné dopravné stredné školy na Slovensku. Je zrejmé, že bez tých, ktorí sú jej dušou a výrazne prispeli k jej progresu, bez jej zamestnancov, by dnes nebola tam, kde je. V popredí a naštartovaná k ďalším métam. Teší nás, že Prešovský samosprávny kraj ju ako jej zriaďovateľ môže sprevádzať, byť jej oporou, partnerom, spolupracovníkom a že môže pre ňu budovať zázemie stability a podpory. Teší nás, že spoločne tvoríme modernú a atraktívnu strednú odbornú školu dopravnú a že nám záleží na tom, aby ďalej rástla. Spoločne tak tvoríme moderné školstvo v celom Prešovskom kraji. Druhý domov pre naše deti a miesto, kde sa nielen vzdelávajú a naberajú vedomosti či skúsenosti, ale kde sa cítia dobre a šťastne.

Vašimi bránami prešli už tisícky absolventov. Rozleteli sa do celého nášho kraja a častokrát aj do sveta, aby profesionálne rástli či už v automobilovom priemysle alebo doprave. Vďaka vašim radám a prístupu sa vedeli rýchlo uplatniť a prispôsobiť podmienkam na trhu práce. A práve to je najväčšia devíza SOŠ dopravnej v Prešove a devíza učiteľov, ktorí tvoria jej silné a múdre jadro. Profesionalita, odbornosť, príprava a kvalita.

Pokračujte v načatej práci. Plánujte, chcite, túžte meniť veci k lepšiemu. Vzdelávajte, vychovávajte, sprevádzajte, usmerňujte, pomáhajte tým, ktorých vám zveríme. Prešovský samosprávny kraj vám v tom bude rád nápomocný. Lebo len spoločnou prácou a spoločným nadšením dokážeme prinášať veľké a zapamätateľné výsledky.

Srdečne blahoželám, Stredná odborná škola dopravná v Prešove. A želám tebe a všetkým, ktorí sú tvojou súčasťou, úspešné a plodné ďalšie roky a dekády. Veľa radosti, entuziazmu, trpezlivosť a neutíchajúcu energiu na ceste vzdelávania. Táto cesta nie je jednoduchá a vždy hladká a bez prekážok, je však krásna a tak veľmi potrebná. Každý z nás sa ňou musí vydať a prejsť ju až do cieľa, ak chce niečo dosiahnuť a niečo znamenať.

PaedDr. Milan Majerský, PhD.
predseda Prešovského samosprávneho kraja

„Základom všetkého je dobré vzdelanie. Je to svetlo, ktoré vedie ľudskú myseľ na ceste k múdrosti.“

Ján Amos Komenský

Vážení čitatelia, milí pedagógovia, žiaci a absolventi,

na cestách aj v živote vždy záleží na správnom nasmerovaní, ktoré nás zavedie do vytúženého cieľa. Stredná odborná škola dopravná v Prešove je už 40 rokov miestom, kde sa vyučujú technické a odborné znalosti, ale zároveň sa u žiakov buduje zmysel pre zodpovednosť, samostatnosť, ľudskosť a uplatnenie sa v budúcej profesii.

Škola si za štyri dekády vybudovala silnú značku a pevné miesto v regióne. Kariérne pripravila absolventov, ktorí sa vďaka nadobudnutým skúsenostiam rýchlo etablovali na trhu práce a dnes pracujú nielen v oblasti dopravy a logistiky, ale aj v rôznych technických pozíciách.

V súčasnosti pomáha ďalším stovkám žiakov rozvíjať schopnosť analyzovať, hodnotiť a vytvárať argumenty, čo je dôležité pre ich osobnostný rast a rozhodovanie v živote. Ukazuje im atraktívny svet dopravy a mobility, propaguje remeslo, ktoré potrebuje živnú pôdu, aby sa naň nezabúdalo. Skvalitňuje ich praktické zručnosti, rozširuje im obzory a prináša vedomosti, ktoré vedia využiť nielen vo svojej profesii, ale aj v bežnej praxi. Týmto svetom ich oddane, múdro a s láskou sprevádzajú a sú im veľkou oporou zamestnanci školy.

Milí pedagógovia, ďakujem vám za všetku vašu prácu, zanietenie a entuziazmus, ktoré vynakladáte na prípravu a vzdelávanie vašich žiakov. Nech vám nikdy nechýba chuť pokračovať vo svojom poslaní, ktorým je výchova múdrej, dobrej a šťastnej mládeže. Prajem vám, aby ste sa neustále rozvíjali v kontexte slov Jána Amosa Komenského, ktorý povedal: „Všetko na svete sa dá zlepšiť – teda aj ľudská myseľ a vzdelávanie.“

Dovoľte mi touto cestou poďakovať všetkým, ktorí tvoria Strednú odbornú školu dopravnú v Prešove a sú jej súčasťou. Sú to jej pedagógovia, nepedagogickí zamestnanci, žiaci, rodičia, ale aj partneri a priatelia, ktorí sa podieľajú na každom jej úspechu. Oni reprezentujú tak školu samotnú, ako aj celý náš kraj.

Na záver chcem popriať dlhodobú prosperitu škole, ktorá je stále mladá. Prajem jej výborný kolektív, vďačných žiakov a mnoho úspešných absolventov na trhu práce, ktorí budú robiť náš kraj nevšedným a jedinečným. S hrdosťou a optimizmom sa teším na ďalšie roky spolupráce.

PaedDr. Ján Furman
vedúci odboru školstva PSK

Slovo na úvod

Vážení čitatelia, milí kolegovia,

40 rokov je nepochybne dobou, ktorá sa nedá prehliadnuť ani v živote jednotlivca, ale ani v živote a existencii takej školskej inštitúcie, akou je Stredná odborná škola dopravná v Prešove. Tá začala svoj príbeh písať v roku 1984. Počas štyroch desaťročí, ktorými prechádzala, ju formovali vážne celospoločenské udalosti, nové a meniace sa koncepcie školského vzdelávania, ale aj individuálne príbehy ľudí, ktorí na škole pôsobili a pôsobia v rôznych pre školu potrebných profesiách.

Keď ma oslovilo vedenie školy, či by som spracovala dejiny SOŠ dopravnej, dlho som váhala, uvedomujúc si náročnosť danej úlohy, pokiaľ by sme chceli zachytiť všetky dôležité momenty v histórii školy, pokiaľ by sme chceli, aby sa zachovali mená i tváre ľudí, ktorí boli so školou spätí, pokiaľ by sme chceli poskladať čo najvernejší obraz 40-ročnej SOŠ dopravnej v Prešove.

Rozhodovanie nebolo ľahké, i keď sa na prvý pohľad zdalo, že úloha nie je až taká ťažká, veď sú k dispozícii písomné materiály, zápisnice z porád, správy o výchovno-vzdelávacej činnosti, korešpondencia školy s nadriadenými orgánmi, dobová tlač, školské kroniky a navyše, čo pri starších dejinách chýba, žijúci pamätníci s ich spomienkami a skúsenosťami. Práca s týmito materiálmi však ukázala, že k niektorým školským rokom chýbajú zápisy nielen v kronike, ale aj koncoročné správy, že mnohé informácie, ktoré som z nich získala, treba overiť a až tak dať do knihy, a rozhovory s pamätníkmi zas prezradili individuálne, ba v mnohom i odlišné pohľady na to, čo a ako ľudia v škole a so školou prežili.

Nakoniec sa kniha o SOŠ dopravnej zrodila. Nie je to len mojou zásluhou, ale zásluhou všetkých, ktorí mi pri písaní podali pomocnú ruku, poskytovali informácie, najmä Oto Banda, Miroslav Brehuv, Gabriela Burdeláková, Ľudmila Dzadíková, Teodora Füredyová, Tomáš Kirňak, Jozef Labanc, Mária Marcinčínová, Mária Marcinová, Mária Motýľová, Marta a Vlado Muchovci, Vierka Podolinská, Magdaléna Sarnovská, Eva Semanová, Ján Spišák, Danka a Tóno Vargovci, Zuzana Zuštinová, či poskytli fotografie – Jana Adamčíková, Alžbeta Andrejovská, Juraj Azari, František Dzurenko, Peter Hudák, Jozef Marcinčin, Matúš Repeľ, Gabriel Vojtek. Im, ale aj mnohým tu nemenovaným patrí moje poďakovanie.

Vznikla tak mozaika, v ktorej sú zachytené dejiny školy, priznám úprimne, ani zďaleka nie úplná mozaika. Mnohé informácie v nej i naďalej chýbajú, niektoré tváre učiteľov, majstrov, technicko-administratívnych zamestnancov tiež, nehovoriac o tisíckach študentov, ktorých škola vyzbrojila vedomosťami a tak im pomohla ľahšie sa zaradiť do života.

Napriek tomu by som si želala, keby sa predložená kniha stala istým základom, odrazovým mostíkom pre ďalšie spoznávanie histórie školy a všetkých, ktorí na nej pôsobili a pôsobia, ktorí svojou prácou píšu jej novú históriu.

autorka

Atény nad Torysou a učňovské školy ako ich integrálna súčasť

Na Slovenskej ulici č. 18, 20 a 22 sídlili tri budovy SOU dopravného, v ktorých boli dislokované dielne školy

V druhej polovici 19. storočia dostal Prešov poetické meno Atény nad Torysou. Nebola to náhoda. Vysoká úroveň kultúry a vzdelávacích inštitúcií, ktorými sa mesto stalo známym nielen v Uhorsku, ale aj za jeho hranicami, priam nabádali básnikov, spisovateľov a vôbec vzdelancov, aby Prešovu prisúdili takéto pomenovanie. Na prelome 19. a 20. storočia v Prešove pôsobili tri vysoké školy a viacero stredných škôl.

Kolégium Potiského dištriktu Uhorskej evanjelickej a. v. cirkvi bolo v tých rokoch na vrchole svojej slávy. Malo právnickú a teologickú akadémiu, osemročné gymnázium, učiteľský ústav a cvičnú ľudovú školu. Treťou vysokou školou bol gréckokatolícky kňazský seminár. Bol tu štátny učiteľský ústav.[1] V meste pôsobilo plnotriedne katolícke gymnázium, ktoré obnovilo svoju činnosť na začiatku 18. storočia a v nasledujúcom období prechádzalo rôznymi zmenami a úpravami,[2] boli tu katolícka a evanjelická dievčenská škola, meštianska škola, obchodné a remeselnícke učilište, ortodoxná rabínska škola ješiva a iné školy.[3]

Stará mestská škola

Mestská škola

Školstvo a vzdelávanie v Prešove na prelome 19. a 20. storočia už mali svoju stáročnú tradíciu. V Prešove je doložená mestská (latinská) škola k roku 1424, ktorá stála neďaleko Kostola sv. Mikuláša. Na jej základoch v rokoch 1519 až 1522 postavili novú mestskú školu, ktorú finančne podporovalo mesto, ale jeho mestská rada aj kontrolovala učebné poriadky, vyberala učiteľov a platila ich. Vzdelávanie v mestskej škole sa týkalo výlučne chlapcov, ktorí mali byť pripravovaní pre administratívu, správu mesta i pre vyššie – univerzitné štúdium.[4]

Cechy – majstri, tovariši a učni

Odborné remeselné vzdelávanie chlapcov ostávalo i naďalej v kompetencii cechov. Boli to or-

1 ŠVORC, Peter a kol. *Sprievodca po historickom Prešove.* Prešov: Universum, 2006, s. 54.
2 KÓNYA, Peter a kol. *Dejiny Prešova I.* Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2017, s. 524-525.
3 ŠVORC, Peter a kol. *Sprievodca po historickom Prešove.* Prešov: Universum, 2006, s. 54.
4 DOMENOVÁ, Marcela. Intelektuálna elita na konci 16. storočia na príklade Prešova (Sonda do problematiky výskumu elít v mestskom prostredí. In KÓNYOVÁ, Anna-mária (ed.). *Rôznorodá spoločnosť v Uhorsku v ranom novoveku.* Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2023, s. 99.

ganizácie, ktoré združovali remeselníkov určitého remesla v rámci mesta, prípadne stolice, ba niekedy aj v rámci celej krajiny. V stredovekom a novovekom Prešove bolo cechov veľa. Spomeňme aspoň niektoré: pivovarnícky, krajčírsky, ševcovský, mäsiarsky, olejnícky, povraznícky, cech tokárov a kolárov, remenársky, hrnčiarsky, stolársky a mečiarsky, kováčsky a zámočnícky, klampiarsky, puškársky, murársky, kamenársky a iné.[5] V nich sa pripravovali na svoje povolanie učni, z ktorých sa postupne stali tovariši a po zložení skúšok aj majstri svojho remesla.

Vek učňov sa pohyboval v rozpätí 13 až 18 rokov a ich učenie trvalo zvyčajne tri roky. U jedného majstra mohli byť jeden až dvaja učni, no spravidla býval len jeden. Za jeho prípravu museli rodičia majstrovi platiť. Učeň dostával od majstra len skromné oblečenie a stravu. Až po vyučení dostal mladý remeselník od majstra dobré šaty, niekedy skromnú finančnú odmenu, od cechu výučný list, čo ho oprávňovalo vstúpiť do stavu tovarišov. Ak sa tovariš chcel stať majstrom, musel absolvovať povinnú vandrovku, na ktorej sa zamestnal u majstra vo svojom odbore. Tovariš pracoval denne 15 až 16 hodín, niekedy aj viac. Súčasťou jeho výbavy bola vandrovná knižka, ktorú dostal od mesta. Do nej sa zapisovalo miesto jeho pobytu a potvrdenie o odpracovanej dobe. Vandrovka a práca u rôznych majstrov trvali spravidla tri roky, ale niekedy aj viac.

Tovariš musel splniť ešte niekoľko ďalších náročných podmienok – okrem absolvovania učňovských a tovarišských rokov spojených s vandrovkou musel zaplatiť vysoké zápisné do cechu, pripraviť nákladné pohostenie pre spolumajstrov, zhotoviť tzv. *majsterštuk* – zväčša veľmi drahý majstrovský výrobok, ktorým tovariš dokázal svoje majstrovské schopnosti, nadobudnúť postavenie mešťana, čo bolo spravidla podmienené vlastníctvom nejakej nehnuteľnosti – domu, poľa či dielne. Tieto podmienky splnilo len neveľa remeselníkov a väčšina z nich ostala po celý život tovarišmi.[6]

Prešovská mestská honorácia dbala o rozvoj vzdelania v meste. Výrez z tabuľovej maľby v Konkatedrále sv. Mikuláša v Prešove

5 SUCHÝ, Michal. Hospodársky vývoj Prešova. In *Dejiny Prešova I.* Zostavil Imrich SEDLÁK. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo pre Múzeum SRR v Prešove, 1965, s. 136-143.

Učňovské školstvo v Prešove na prelome 19. a 20. storočia

V roku 1872 boli v Uhorsku cechy zrušené a remeselníci sa začali združovať v organizačne voľnejších spolkoch. Tzv. priemyselný zákon z roku 1872 umožnil živnostníkom združovať sa do živnostenských spolkov, ktoré mali menej prísne stanovy ako pôvodné cechy. K ich úlohám však patrila povinnosť starať sa o výchovu a prípravu učňovskej mládeže. V priemyselnom zákone z roku 1872 boli definované povinnosti remeselníkov k učňovskej mládeži. Učňom sa mohlo stať dieťa po dovŕšení 12 rokov veku a po absolvovaní ľudovej školy. Remeselník, ktorý mal zvereného učňa, musel ho dobre vyškoliť vo svojom odbore, musel dozerať na jeho dobré mravy, viesť ho k pracovitosti, k poriadku, k návšteve kostola (podľa vierovyznania učňa), dozerať na to, aby navštevoval učňovskú školu, starať sa o jeho dobrý zdravotný stav, podávať o učňovi informácie rodičom učňa, nezamestnávať ho na dlhšiu prácu ako 10 hodín denne, tí učni, ktorí dovŕšili 14 rokov veku, smeli pracovať najviac 12 hodín denne, ale aj jedni, aj druhí museli mať hodinovú prestávku na obed.[7]

V Prešove v roku 1884 zriadilo mesto trojročnú ***Priemyselnú učňovskú školu podporovanú štátom***. V roku 1888 z iniciatívy prešovských obchodníkov vznikla ***obchodná škola***, ktorá mala charakter nižšej školy. Jej názov sa v roku 1889 zmenil na ***Obchodná učňovská škola v Prešove***, ale keďže na ňu začal finančne prispievať štát, používal sa tiež názov ***Prešovská štátom podporovaná obchodná učňovská škola***. Vyučovanie prebiehalo vo večerných hodinách v rozsahu 8 hodín týždenne, dvakrát to bolo v pracovných dňoch a raz v nedeľu.

V roku 1893 bola v Prešove založená ***Všeobecná učňovská škola*** pre vzdelávanie učňov v rozličných živnostenských odboroch. Škola bola trojročná a vyučovanie v rozsahu 8 týždenných hodín prebiehalo v popoludňajších a večerných hodinách.

V roku 1907 v Prešove vznikla ***pokračovacia škola remeselníkov***. Žiaci mali dva kurzy – všeobecný a odborný. Financovalo ju ministerstvo obchodu. V roku 1913 vznikla ***odborná škola pre stolárov***.[8]

Odborné, učňovské školy, ktoré existovali na pôde mesta, pripravovali žiakov najmä po odbornej stránke, no v zásade len v maďarskom jazyku. Vyplývalo to z maďarizačnej politiky Uhorského kráľovstva, ktorá v tomto smere silnela po prijatí tzv. Apponyiho školských zákonov v roku 1907. Cieľom uhorskej vládnej politiky bolo odnárodnenie príslušníkov nemaďarských národností, k čomu mali prispieť školy cez školskú výchovu a vzdelávanie v maďarskom jazyku. Pre slovenské deti, ktoré pred vstupom do školy alebo nevedeli vôbec po maďarsky, alebo len málo, to bolo veľmi náročné. Školskí inšpektori prísne sledovali, ako prebieha vyučovanie maďarčiny a v maďarčine, z čoho vyplývali pre žiakov, ale aj učiteľov rôzne sankcie, ak neučili tak, ako učiť mali.[9]

---

6 MINĎÁŠ, Miroslav. *Hierarchia v cechoch*. In https://www.zahorskemuzeum.sk/hierarchia-v-cechoch/.

7 LUKÁČ, Eduard. *Pôsobenie učňovských a odborných škôl v Prešove koncom 19. a v 20. storočí – vybrané príklady.* Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2020, s. 7-8.

8 LUKÁČ, Eduard. *Pôsobenie učňovských* ..., s. 24-25.

9 JURČIŠINOVÁ, Nadežda. Dopad Apponyiho školských zákonov na ľudové školstvo na východe Slovenska. In *Dejiny – internetový časopis Inštitútu histórie FF PU v Prešove,* č. 1/2017, s. 147-149.